

Mottó: „Sokszor úgy érezzük, hogy amit teszünk csak egy csepp a tengerben, de e nélkül a csepp nélkül sekélyebb volna a tenger.”

Calcuttai Teréz anya

Pécsi Testvérvárosok Terei Általános
Iskola

Zöld iskolai munkaterv
2018/2019 tanév

Készítette: Pécsi Testvérvárosok Terei Általános Iskola környezeti nevelés
munkacsoportja

I. BEVEZETÉS

Iskolánk pedagógiai programjában kiemelt részt képez az **egészség-, valamint a környezeti nevelés** alapelveinek, célkitűzéseinek, tevékenységi köreinek a megfogalmazása. Ezek egymástól elválaszthatatlan fogalmak, hisz a természeti környezet óvása, védelme nélkül nem beszélhetünk egészséges emberi életéről sem. Felelőtlen életvitelünk károsan hat vissza saját szervezetünk működésére is. **A jövőnk védelmében átfogó célunk az, hogy elősegítsük a tanítványaink környezettudatos magatartásának, életvitelének kialakítását annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék tagjaiként képesek legyenek a környezeti válság elmélyülésének megakadályozására, elősegítve az élő természet fennmaradását és a társadalmunk fenntartható fejlődését. Ez olyan fejlődést jelent, amely mindig elegendő forrást hagy a jövő nemzedék életfeltételeinek kielégítésére, életminőségének jobbítására.**

Amellett, hogy nevelési tevékenységünk elsősorban iskolánk falain belül zajlik, törekszünk rá, hogy ez ne csak intézményes nevelést, ismeretközlést jelentsen, hanem élethosszig tartó szemléletformálási folyamat alapja is legyen. Szóval, tettel, megfelelő magatartás mintával igyekszünk ennek szellemében cselekedni.

Hosszú távú pedagógiai céljaink:

- fenntarthatóságra nevelés
- holisztikus szemléletmód
- értelmi és érzelmi, azaz környezettudatosság és
- új fogyasztóvédelmi magatartás kialakítása

Ehhez kapcsolódó konkrét feladataink:

- lakóhelyünk értékeinek, gondjainak megismerése
- hagyományunk védelme, ökológiai gondolkodásmódunk tudatosítása
- munkahelyünk, iskolánk tisztábbá, esztétikusabbá tétele
- energiatakarékosság, újrafelhasználhatóság a környezetünkben
- kommunikációs készség, együttműködés, konfliktuskezelés gyakorlása
- testi egészség karbantartása
- mentálhigiénés gondozás

Mindezek megvalósításának színterei:

- Iskolai tanórák (minden szakon és évfolyamon)
- Tanulmányi versenyek, pályázatok
- Tematikus kiállítások, dekorációk
- Iskolarádió
- Faliújság, diáklap
- Városismereti és természetjáró szakkörök
- Tanulmányi kirándulások
- Erdei iskolák
- Nyári táborok

Iskolánk belső világában kiemelten fontos tudatosítanunk vállalt értékeinket, hisz rendszeresen szembesülünk azzal, hogy a külvilágból érkező hatások legnagyobb részét egyre nehezebben tudjuk kivédeni. A fogyasztói társadalom szokásai, a reklámok sugallta illúziók, erősebb, csábítóbb hatásúak, felelőtlenebb életvitelre ösztönzik a könnyebben befolyásolható fiatalokat.

Nekünk, tanároknak ezért is fontos feladatunk, hogy a ránk bízott korosztálynál találjuk meg a módját a környezeti érzékenység kialakításának. Sokféle módszert kell használnunk, elsősorban gyakorlati tevékenységekre és közvetlen tapasztalatokra alapozva.

Előtérbe kell helyeznünk a tanulók élmény alapú öntevékenységre, csoportmunkájára épülő feladatmegoldásokat. Pl.

- projekt
- tréning
- drámapedagógia
- szerepjáték, szituációs gyakorlat
- modellezés
- interaktív feladat (csoportmunka, kísérlet)
- riport
- művészi kifejezés (irodalom, zene, tánc, képzőművészet)
- terepgyakorlat

A fenti célok megvalósítása érdekében szorosabbra kell fűznünk az iskola és való élet kapcsolatát. Az eredményesség érdekében tevékenységeinket a gyerekek valódi környezeti problémáihoz igazítva, a mindenkori életkoruknak megfelelően kell megvalósítanunk. A sokoldalú, cselekvő tudatformálásban bízva állítottuk össze éves munkatervünket.

II. TERVEZETT FELADATAINK ÜTEMEZÉSE

Szeptember:

- Szaktantermek, szemléltető eszközök rendbetétele
- Zöld-udvar gondozása, megújítása (tanulók bevonásával)
- „Lépj, légy Pécs jövője” c. programhoz való csatlakozás (alsó tagozat)
- Gyalog túrák, városismereti séták a DÖK által biztosított tanítás nélküli munkanapon
- A pécsi Tanulófesztivál környezeti nevelési programján való részvétel (8.b)
- Nyuszi – kupa: hagyományos iskolai futóverseny lebonyolítása

Október

- Planetárium látogatás a magyarkanizsai vendég tanulókkal (5.b)
- Papírgyűjtés a Világtakarékossági nap tiszteletére (október 31.) DÖK program
- Kedvenceink: kisállat kiállítás, ápolás (DÖK program)
- Állatok Világnapja alkalmából a Pécs környéki Állatmentők által rendezett örökbefogadási programhoz való csatlakozás a Zsolnay negyedben (8.b)
- Nemzeti zászlóváltó futás a nemzeti ünnepünk tiszteletére

November

- Iskolai projektnap az **egészséges életvitel és környezetkultúra témakörében:**

1. évf.: „Maci kórház”: Egészség, betegség, sebkötözés.
2. évf.: Tisztálkodás: test- és fogápolás
3. évf.: Aktív, egészséges életmód
4. évf.: Vásárlási szokásaink
5. évf.: Környezetbarát növénytermesztés, egészséges táplálkozás
6. évf.: Elsősegélynyújtás, legális drogok veszélyei
7. évf.: Szelektív hulladékgyűjtés, újrahasznosítás
8. évf.: Bűnmegelőzés, áldozattá válás elkerülése, drog prevenció, drogfogyasztás következményei

- Tematikus kiállítás: Egészségnap anyagának bemutatása
- „Fuss a fákért”.. fa ültető programhoz való kapcsolódás (2.b)

December

- Karácsonyi dekoráció készítése újrahasznosítható alapanyagokból (1-8. évf.)
- Korcsolyázás a jégpályán (érdeklődőknek)

Január

- Téli túra a Mecsekben (érdeklődőknek)
- „Kamasz-panasz” kiscsoportos beszélgetések (7-8 évf.)
- Egészséges édességek készítése, süti vásár szervezése (DÖK program)

Február

- Mandala tervezés a lelki egyensúly elősegítésére (rajz 8. évf.)
- Salátabár- táplálkozási szokások formálása (DÖK program)
- Kaktusz kiállítás és vásár – gondozási tanácsok (DÖK program)

Március

- „Víz világnapja”

- tanulók megemlékezése az iskolarádióban, tematikus faliújságon
- Cserepes fűszerkert kialakítása (pl. tárkony, kakukkfű, borsmenta, zsálya, kapor, petrezselyem, bazsalikom, rozmaring, levendula ültetése (5. évfolyam)
- gekko gondozó foglalkozások érdeklődőknek
- Papírgyűjtés (DÖK program)

Április

- „Föld napja”
 - o tanulói megemlékezés az iskolarádióban, tematikus faliújságon
 - o lakóhelyünk, környezetünk védett természeti értékei, gyógynövényei
 - o ötletbörze az energiapazarlás kivédésére (osztályfőnöki órák)
- Szendvicskészítő verseny egészséges alapanyagokból (DÖK program)
- Villányi teljesítmény túra

Május

- Erdei iskola (3 nap) Egyházaskozárban (5. évf.)
- „Madarak és fák napja”
 - o tanulói megemlékezés az iskolarádióban
 - o „Az év madara” és „Az év fája” tematikus tablók készítése, kiállítása (7-8. évf.)
- TVT – kupa: iskolánk által rendezett városi futball bajnokság

Június

- Sportrendezvények:
 - o DÖK nap
 - o TVT nap
 - o Zöld nap alkalmából (1-8. évf.)
- Kerékpár túra

III. TANTÁRGYI KONCENTRÁCIÓS LEHETŐSÉGEK (témák, módszerek)

1. Természetismeret – földrajz

- ember és természet egymásra hatása- utaltsága
- a biológiai sokféleség (biodiverzitás) fontossága, egyensúlya
- a fenntartható fejlődés biztosítása:
 - o megújuló energiaforrások, takarékos életvitel
- környezetkárosítás következményei (klímaváltozás, elsivatagosodás)

internet, könyvtár használat, kiadványszerkesztés, power point bemutató, tábló, rejtvény, totó, kiselőadás, házi dolgozat, terepi megfigyelés, időjárási napló készítése, éghajlat megfigyelés

2. Biológia - egészségtan

- testi-lelki egészség megőrzése
- káros szenvedélyek következményei
- családi és társas kapcsolatok fontossága

cikkgyűjtemény, plakát készítés, családfa kutatás, folyóirat szerkesztés: pl. gyermek szakácskönyv, gyógyteák, fűszernövények, hazai termékek, vásárlási csapdák, környezetbarát takarítás, kisállat gondozás témakörében

3. Matematika, fizika, kémia

- természetes és mesterséges környezetünk
- segítő-ártó vegyszereink (iparban, háztartásban, mezőgazdaságban)
- az emberi tevékenység hatása földön, vízben, levegőben
- „mű”anyagok előállítása, újrahasznosítása
- ökológiai lábnyomunk növekedésének következményei és a
- globalizált kereskedelem útvonalának kiszámítása

grafikonok elemzése, táblázatszerkesztés, kísérletezés (talaj, víz, levegőszennyezettség), útvonal számítás, természethez kötődő szöveges példák, mérések, számolások, energiafelhasználás, fogyasztásmérés a családban

4. Történelem

- lakóhely, termelés, életmód változások hatása a társadalomra, a fenntarthatóságra
- eltérő természeti adottságok és a háborúk kapcsolata (legelők, termőföldek, ásványkincsek, útvonalak, ivóvíz szerepe)
- népvándorlások, területfoglalások XXI századi motivációi, túlfogyasztás következményei
- vallások, szokások, hagyományok természeti, gazdasági kapcsolata

diagramokon, grafikonokon: népességszám növekedés, népsűrűség, korösszetétel vizsgálat térképen: terepviszonyok, közlekedési, szállítási útvonalak, ásványkincsek összevetése az országhatárok változásával

kutató munka, kiselőadás, házi dolgozat készítés

5. Magyar nyelv és irodalom

- természeti és épített környezetünk megfigyelése, megfogalmazása, leírása
- irodalmi alkotásokkal való érzelmi azonosulás elősegítése
- fantázia teremtető erejének mozgósítása
- reprodukív képzelet fejlesztése
- ajánlott irodalom és
- olvasmánynapló készítés célzott szövegválasztással

tájleírás, fogalmazás, szövegértelmezés, elemzés, szókinccsgyarapítás, helyesírási gyakorlatok, dramatizálás, lexikális tudás és memóriafejlesztés

6. Idegen nyelvek (angol, német)

- külföldi természetfilmek feldolgozása
- szövegértési, fordítási gyakorlatok
- képes szótár szerkesztése (növény-, állatnevek)
- hagyományokhoz kötődő játékos tanulás formák (Halloween, Leasenacht)
- tanulmányutakon: idegenvezetés, eredeti szövegkörnyezet, életmód, hagyományok megtapasztalása

szótár, kép és hanghordozók, számítógép használat, kommunikáció és társas kapcsolatok fejlesztése, élménybeszámoló készítése

7. Technika-életvitel

- energiatakarékos háztartás vezetése (víz, villany, gáz, fűtés)
- egyszerűbb javítási technikák elsajátítása (varrás, foltozás, kerékpár javítása)
- hulladék anyagok újrahasznosítása (papír, textil, bőr, fa) pl. játékkészítés
- egészséges ételek készítése
- élelmiszerek tartósítása (befőzés, savanyítás, gyorsfagyasztás)
- gyógynövény-, fűszerkert telepítés, gondozás
- környezetbarát takarítás (vegyszermentes régi praktikák)
- madáretető, itató, madárkalács készítés

8. Számítástechnika-informatika

- számítástechnikai és elektromos berendezések hatása egészségünkre (monitorok, mobiltelefonok, zenelejátszók, elektromos vezetékek, tv képernyők stb.)
- számítógépes programok használatának szabályai, társas kapcsolatok romboló veszélyei (függővé válás)
- óvatos adatszolgáltatás, információ közvetítés, személyiségvédelem, képfeltöltés (visszaélések, áldozattá válás, bűnelkövetés megelőzése)
- internetben rejlő komplex kutatási lehetőségek: kép, hang, szöveg segítségével

adatgyűjtés, szöveg, kép, diagram, táblázat szerkesztés, foto dokumentáció, power-point bemutató készítése pl. globalizációs problémákról, túlnépesedésről, ökológiai katasztrófákról, környezetszennyezésről, fogyasztási szokásokról, stb. (tanórákhoz, projektekhez, iskolai kiadványokhoz, házi dolgozatokhoz, versenyekhez, pályázatokhoz)

9. Rajz és vizuális kultúra, mozgókép kultúra, média ismeret

- jeles napokhoz, környezetvédelmi témákhoz kapcsolódó
 - o témajazok
 - o pályázatok
 - o kiállítások
 - o dekorációk
- épített örökségeink, szpművészeti értékeink megismertetése
- esztétikus környezet (lakás és kertkultúra) igényének kialakítása, tervezése
- önkifejezése elősegítése
- önbecsülés megerősítése

műalkotások elemzése, ötletmerítés, művészeti átírás, alkotás

- fotók, tablók, plakátok, természetfilmek elemzése, készítése pl. lakóhelyünk „öröm-bánat térképe”
- projektek, iskolai rendezvények dokumentálása
- kamera, fényképezőgép, mobiltelefon, számítógép nyomtató, projektor használat elsajátítása

10. Ének-zene

- mentális egészség, hangulatjavítás eszköze: zeneterápia, kikapcsolódás, feltöltődés, relaxálás stb.
- kifejezőképesség lehetősége: hangulatok, napszakok, évszakok, víz, szél, madár, hangok, tengerzúgás, stb. felismerése, illetve utánzása.
- társas kapcsolatok erősítése: kórus szereplések, osztályéneklések
- szabadidő hasznos eltöltése: zeneiskolai hangszeres képzések

zene hallgatása, éneklés, szövegértelmezés, játékos zeneszerzés, egyszerű hangszerek készítése természetes, illetve újrahasznosított anyagokból

11. Testnevelés

- általános kondíciójavítás mellett egyéni igények fejlesztése
- egész tanéven keresztül első órában fejlesztő torna (1. évf.)
 - o ISK foglalkozásokon: atlétika, kosár, darts és kézilabda edzések
 - o mozgásjavító torna: gerincferdüléssel, kisebb szervi problémákkal küzdő tanulók részére
 - o tömegsport: a napi rendszeres mozgást igénylők számára
 - o helyben (társastánc, ritmikus gimnasztika, karate), illetve városi sportkörökben való versenyzés motiválása

- alkalmanként: korcsolyázás, Nyuszi-kupa futóverseny, illetve játékos sportvetélkedők lebonyolítása (TVT, gyermek- illetve DÖK napi rendezvények)
- szabadtéri sportok, hobbik (terepkerékpározás, tájfutás, síelés, korcsolya, szánkózás, túrázás)

12. Osztályfőnöki órák

- családi életvezetési szokások pl.
 - munkamegosztás
 - pénzbeosztás, fogyasztási szokások
 - energia és vízfelhasználás
 - környezetkímélő eljárások (vegyszer nélküli takarítás)
 - tisztálkodás
 - szelektív hulladékgyűjtés
 - közlekedés kultúra
- iskolai környezet tisztaságának megőrzése
- büféhasználat, tudatos vásárlás
- zsebpénz beosztás
- szabadidős játékok, sport, hobbi

IV. MINDENNAPOS SZAKMAI MUNKÁNKBAN IGYEKSZÜNK MEGFELELNI A SIKERESEN ELNYERT **ÖRÖKÖS ÖKOISKOLA CÍMÜNK FELTÉTELEINEK IS.**

Ennek lényege, hogy a környezettudatos nevelést a gyakorlati képzésbe integráljuk. Tevékenységeink példamutatásra, cselekvésre épüljenek.

Fontosabb színterek, lehetőségek:

- Iskolai projekt-napok (Egészség- és TVT nap)
- Erdei iskolák (3 nap Egyházaskozárban: 5. évf.)
(1 nap Mókusuli: alsó tagozat)
- Kirándulások, tanösvény bejárások:
 - Gyalogtúrák: Malomvögybe, Tettyére, Mecsekre, Villányi- hegységbe
 - Osztálykirándulások közeli falvakba, tanyákra: (pl. Orfű, Abaliget, Cserkút, Kővágószőlős, Patca: Katica-tanya, Bakóca: Zsirmon-tanya, Bicsérd, Matty, Villány, Bikal)
 - Kerékpártúrák a város környéken

- Hulladékgyűjtések:
 - Papír: több alkalommal (DÖK szervezés)
 - Szelektíven:
 - műanyag palack (zsugorítva)
 - kupak
 - elem

- Újrahasznosítható tárgyak gyűjtése, cseréje:
 - régi tankönyvek, szépirodalom, mesekönyvek (könyvtárunknak, aradi testvériskolánknak)
 - csere-bere vásár (megunt játékok, használati és dísz tárgyak tanszerek)
 - Baba-börze (szülők és a környéken élő érdeklődők számára)

- Zöld udvar gondozása:
 - növényültetés, gyomlálás
 - termőföld utánpótlás, öntözés
 - madáretetők, itatók feltöltése
 - komposztálás: kertünk, konyhánk hulladékaiból

- tantermek, dekorációk:
 - karbantartása (osztályközösségek)
 - kifestése (szülői segítséggel)

- büfékínálat megreformálása

- zárható kerékpártároló kialakítása a biciklivel érkező tanulók, dolgozók számára

- Jeles napokról való megemlékezések:
 - iskolarádióban
 - iskolaújságban
 - faliújságon
 - pályázatokhoz kapcsolódó feladatokkal (pl. fotó, rajz, power point)

Környezet- és egészségvédelem jeles napjai:

- Március 6: Nemzetközi Energiahatékonyság Nap
- Március 22: Víz Világnapja
- Március 23: Meteorológiai Világnap
- Április 3: Csillagászati Világnap
- Április 22: Föld Napja
- Május 10: Madarak és Fák Napja
- Május 15: Állat- és növényismeret napja (Magyarországon)
- Május 15: Nemzetközi Klímaváltozási akciónap
- Május 18: Múzeumi Világnap
- Május 24: Európai Nemzeti Parkok Napja
- Június 5: Környezetvédelmi Világnap
- Június 8: Óceánok világnapja
- Június 17: Világnap az elsivatagosodás ellen
- Június 21: A Nap Napja
- Június 25: Barlangok Világnapja
- Július 11: Népesedési Világnap
- Augusztus 9: Állatkertek Napja
- Szeptember 16: Ózon Világnapja
- Szeptember 22: Autómentes Nap
- Szeptember 23: Takarítási Világnap
- Október 4: Állatok Világnapja
- Október 8: Madárfigyelő Világnap
- Október 8: Természeti Katasztrófák Elleni Védekezés Világnapja
- Október 15: Nemzeti Gyaloglónap
- Október 21: Földünkért Világnap
- Október 31: Takarékosági Világnap
- November 17: Füstmentes Nap
- November 27: Fogyasztásszüneteltetési Nap

Megjegyzés: Munkatervünkben jelzett témákról rendszeresen, a többiekről pedig alkalomszerűen emlékezünk meg. Pl. aktuális pályázatokhoz kapcsolódva, szemléltetőanyaghoz igazodva, házi dolgozat formájában, városi rendezvényeken való részvétellel stb.

További terveink:

- szelektív hulladékgyűjtés megvalósítása a felsőbb szinteken, illetve osztálytermekben (papír, műanyag)
- folyamatosan képződő komposztunk felhasználás
- udvarunk további virágosítása (sziklakert telepítése)
- kültéri tornapályáink új burkolattal való ellátása

V. SEGÍTŐ PARTNEREINK (Intézmények, szervezetek)

- Duna-Dráva Nemzeti Park Oktatási Központja
- Biokom
- Mókusuli Mecsekerdő Zrt. Erdei iskolája
- Szuppi Erdei Iskola, Ifjúsági Szállás és Lovas udvar (Egyházaskozár)
- Környezetünkért Közalapítvány
- Zöld-híd Alapítvány
- Magyar Környezeti Nevelési Egyesület
- PTE Orvostudományi kar, Egészségügyi kar, Botanikus kert
- Iskolaorvos, védőnő, iskola pszichológus
- Misina állatmenhely
- Állatkert, Zoo - iskola
- Szivárvány Gyermekház
- Baranya Megyei Rendőr Főkapitányság Bünt megelőzési Osztály
- Zsálya – liget szabadidő központ (Pogány)

VI. MUNKACSOPORTUNK TAGJAI:

- dr Pallosiné Illés Gyöngyi: földrajz-rajz, természettudományi munkaközösség vezető (felső tagozat) KO iskolai koordinátor
- Mitterstiller Ivett: földrajz-testnevelés: mentálhigiénés segítő
- Patkó Norbert: biológia – földrajz szakos tanár

Pécs, 2018. szeptember 1.

dr Pallosiné Illés Gyöngyi
mkv.